

در نگاه کلی به سؤالات نمایشی ۹۱، زبان و ادبیات سؤال و گزینه های نزدیک به هم آن، یادآور آزمون کارشناسی ارشد رشته تئاتر و سینما است. و اولین سؤالی که در ذهن نقش می بندد این است که:

- فاصله نظام آموزش و پرورش با کنکور اختصاصی هنر ۹۱ چه فاصله‌ای است؟
- نظام آموزش و پرورش چه ارتباطی با نظام سازمان سنجش دارد؟ و چه قدر یادگیری و کتاب‌های درسی آموزش و پرورش برای رشته هنر اهمیت دارد؟

نکته‌ی بعدی این است که اکثر سؤالات سطحی دشوار دارند و هیچ سؤالی سؤال ساده و آسان نیست، حتی سؤالات تصویریری و نکته‌ی مهم‌تر آن که طراح سؤال به صرف دسترسی به منابع و مرجع‌های خاص (و غیردانش‌آموزی) و کاملاً تخصصی و پیشرفته که معمولاً مرجع دانشجویان در مقاطع بالاتر و تا دوره‌ی دکترا است، از جملات این کتاب‌ها استفاده کرده و از آن‌جا که تخصصی در این رشته نداشته، ۳ گزینه‌ی دیگری که مطرح کرده کاملاً عجیب و بعضاً صحیح است و داوطلب قوی و جدی را به شک و تردید دچار می‌کند.

این اطلاعات به‌جای کلی بودن بسیار جزئی و تخصصی است، یعنی مربوط به دانشجویان و داوطلبان مقطع کارشناسی ارشد است که پس از ۴ سال تحصیلی در این رشته حالا باید بتواند تحلیل جزئی‌تری داشته باشد. یکی از مهمترین مسائلی که هر ساله سازمان سنجش اعلام می‌کند این است که بخشی از سؤالات‌های گروه هنر به‌عنوان «اطلاعات عمومی» مطرح می‌شود. اما موضوع آن است که اولاً منظور از بخشی و تعداد آن بسیار مبهم و نامشخص است و ثانیاً اطلاعات عمومی یعنی اطلاعات کلی از موضوعی که به تحصیل تخصصی نیاز ندارد.

اما با نگاهی حتی سطحی به سؤالات‌های خلاقیت نمایشی کنکور ۹۱ هر مخاطب آشنا به رشته‌ی هنر و حتی ناآشنا، متوجه می‌شود که این اطلاعات بسیار فراتر از حد اطلاعات عمومی است. برای مثال بهترین حالت را در نظر بگیریم. یعنی یک داوطلب هنرستانی فارغ‌التحصیل در رشته‌ی تئاتر یا سینما را؛ اگر این داوطلب در رشته‌ی تئاتر هنرستان تحصیل کرده باشد (با کتاب‌های آموزش و پرورش در این رشته) تنها می‌تواند به ۲ تا ۳ سؤال از تئاتر و ۱ سؤال از سینما پاسخ دهد و اگر در رشته‌ی سینما تحصیل کرده باشد هم ۲ تا ۳ سؤال سینما ۱ یا ۲ سؤال از تئاتر، چون سؤالات، بسیار سخت‌تر از حد دروسی است که در سال‌های مدرسه به او آموزش داده شده و از طرفی نزدیک بودن فاصله‌ی گزینه‌ها نیز نیاز به تحصیلات بالاتر از حد مدرسه را نشان می‌دهد. حالا اگر داوطلب، تغییر رشته‌ای باشد یعنی از رشته‌های ریاضی، تجربی و انسانی به رشته‌ی هنر آمده باشد که وضع معلوم است و اگر از رشته‌های دیگر هنرستان مثل موسیقی، گرافیک، نقاشی و صنایع دستی آمده باشد که باز هم قادر به پاسخ‌گویی این سؤالات تخصصی نیست. تنها در بخش تصویریری آن هم با توجه به درک تصاویر و تأکید بر هوش نمایشی و تجسمی، همه‌ی داوطلبان وضعیتی مشابه دارند.

حال سؤال این است که تخصصی و دشوار بودن سؤالات چه ارتباطی با درس خواندن در مدرسه و به خصوص هنرستان‌های آموزش و پرورش دارد؟

آن هم در سالی که ناگهان در انتهای مهرماه، حضور داوطلبان کنکور در مدرسه‌ها الزامی می‌شود، یعنی همه باید به مدرسه بروند و ساعت‌ها در مدرسه درس بخوانند، کتاب‌های تازه منتشر شده‌ی آموزش و پرورش را (در سال آخر) خوب و سطر به سطر مطالعه کنند و بعد در کنکور سراسری هیچ سؤالی را در حد و اندازه درس‌های مدرسه نینند؟ وقتی در آزمون‌های که ۲۰ سؤال دارد، حتی یک سؤال هم از کتاب‌های درسی مطرح نمی‌شود، این جمله‌ی سازمان سنجش که

«تنها بخشی از سؤال‌های کنکور هنر از اطلاعات عمومی و منابع فرعی است» چه معنایی دارد؟ داوطلب سال بعد باید به کنکور ۹۰ توجه کند که در درس نمایش لازم نبود هیچ مطالعه‌ای (تأکید می‌کنم که هیچ مطالعه‌ای) انجام دهد یا به کنکور ۹۱ توجه کند که اول به دانشگاه برود و اطلاعات لازم را کسب کند و بعد کنکور بدهد؟ و یک نکته‌ی مهم دیگر، تا کی داوطلبان کنکور هنر باید در وضعیتی نامشخص و معلق بسر ببرند، نامحدود بودن منابع دقیقاً یعنی چه قدر نامحدود؟

و نکته‌ی بعدی آن‌که به‌خاطر داشته‌باشیم همه مسائلی که گفتیم با تنش و وضعیت روحی و هیجان داوطلب در سر جلسه کنکور به وضعیتی دشوار و آزاردهنده تبدیل می‌شود و از طرفی فضای روانی بعد از کنکور (حداقل ۰ روز بعد از کنکور) برای داوطلبان درس‌خوان و جدی کنکور فضای مثبتی نیست. من به‌عنوان مدرس و مشاور رشته‌ی هنر پس از سال‌ها تجربه می‌دانم که بالاخره هرچه قدر سؤالی سخت باشد به‌رحال برای همه‌ی داوطلبان سخت است، میانگین این درس پایین‌تر خواهد بود و به‌رحال عده‌ای به دانشگاه‌ها راه پیدا می‌کنند. اما فضای روحی پس از پایان آزمون برای چند صد هزار داوطلب کنکور مطلبی است که باید آن را جدی گرفت. همه داوطلبان که مثل کارشناسان فکر نمی‌کنند و تجربه و منطق آن‌ها را ندارند. آن‌ها فقط به یک سال تلاش زیاد، خستگی، و یک هدف بزرگ و متأسفانه تنها هدف بزرگ فکر می‌کنند. و این نکته و فضای اخلاقی و روحی و روانی پس از کنکور به‌عقیده‌ی من یکی از مهم‌ترین فاکتورهایی است که باید آن را در نظر بگیریم همان‌طور که سال کنکور به فضای روحی دانش‌آموز قبل از آزمون توجه می‌کنیم.

در این بخش به بررسی تحلیلی سؤال‌ها می‌پردازیم:

نکته مهمی که باید یاد آورشوم این است که کتاب‌های مرجعی که برای طراحی این سؤال‌ها استفاده شده تنوع زیادی دارد و هرکدام از آنها بین ۲۰۰ تا ۷۵۰ صفحه است که من به آن‌ها در هر سؤال اشاره کرده‌ام. یادآوری می‌کنم در همه جای دنیا منظور از کتاب «مرجع»، کتابی است که فرد برای پیدا کردن اطلاعات جزئی و تخصصی به آن مراجعه می‌کند ولی خط به خط آن را حفظ نمی‌کند.

ضمناً به این نکته هم باید اشاره کنم که یادمان باشد که داوطلب کنکور هنر، فقط درس خلاقیت نمایشی ندارد، بلکه ۱۰ درس دیگر نیز با منابع متنوع و زیاد جزو برنامه‌ی درسی کل سال اوست.

- **سؤال ۲۰۱:** منبع: کتاب فرهنگ اصطلاحات تئاتر- ترجمه همایون نوراحمر- تعداد صفحات: ۲۵۰

سؤال از صفحه ۱۵۲ و عین جمله آن آمده است. با این‌که اصطلاح مورد سؤال از اصطلاحات مشترک میان درس نمایش و موسیقی است اما چون طراح فقط از جمله این کتاب با ویژگیهای خاص آن سؤال کرده خیلی از داوطلبان دچار تردید شدند. (مثلاً اگر به صفحه ۴۱۸ کتاب تاریخ تئاتر نگاه کنید با این جمله روبرو نمی‌شوید). یادآوری می‌کنم که هنگامی که فقط جمله مورد توجه طراح را در نظر بگیریم یعنی آن‌که باید فقط به جمله همین کتاب توجه داشته باشیم نه آنکه تعریف کلی این اصطلاح را بدانیم.

- **سؤال ۲۰۲:** تنها سؤال این درس که به‌عنوان اطلاعات عمومی- البته در سطح بالا- مطرح شده است.

- **سؤال ۲۰۳:** مرجع: کتاب تاریخ تئاتر جهان (ج ۲) نویسنده اسکار براکت- ترجمه آزادی ور

به‌خاطر داشته‌باشیم این کتاب ۳ جلدی است و مجموع صفحات آن حدود ۱۴۰۰ صفحه است. سؤال از صفحه ۸۱ ج ۲ مطرح شده است.

- **سؤال ۲۰۴:** منبع: مشخص نیست. این سؤال سخت و وابسته به نوع مرجعی است که از این جمله استفاده کرده است. گزینه درست یعنی پاسخ «سرنوشت و تقدیر حکمیتی ندارد.»

جمله سنگین و غلطی است. یعنی در ادبیات آن کلمه «حکمیتی» غلط است. از همه مهم‌تر این‌که معمولاً تعریف‌های رایج از «ملودرام» در حد دانش‌آموز مقطع کارشناسی نادیده گرفته شده است و جنبه‌ی کاملاً تخصصی آن ارائه شده. مثلاً اگر به کتاب مرجع قبلی یعنی تاریخ تئاتر جهان جلد ۲ صفحه ۱۱۹ و کتاب اصطلاحات تئاتر صفحه ۱۲۷ مراجعه کنید. باز هم نمی‌توانید به این سؤال پاسخ دهید زیرا باید حتماً همان منبعی را که طراح استفاده کرده است مطالعه کنید!

- **سؤال ۲۰۵:** مرجع: تاریخ تئاتر براکت- ج ۱ صفحه ۶۹ ستون ۲ بازهم طراح به دلیل آنکه اطلاعات کلی از این درس

نداشته و فقط به جمله‌ی کتاب توجه کرده است، موضوعی را مطرح کرده که داوطلبان کنکور معمولاً در کتاب‌های خود درباره آثار این نویسنده ندیده‌اند. اما طراح دوست داشته از این جمله و از این کتاب استفاده کند!

- **سؤال ۲۰۶:** منبع: تاریخ تئاتر- براکت جلد ۳ صفحه ۱۴ تا ۱۷ و کتاب درام‌نویسان جهان جلد ۱- بخش ایبسن و کتاب

تئاتر جهان- جمشید ملکپور بخش واقع‌گرایی.

ظاهر سؤال ساده و آشناست، تقریباً بیشتر هنرجویان اهل مطالعه می‌دانند که ایبسن از پایه‌گذاران «رنالیسم اجتماعی» است. اما برای این‌که داوطلب بتواند گزینه صحیح را انتخاب کند باید باتمامی آثار ایبسن و ریزه‌کاری‌های آن کاملاً

آشنایی داشته باشد و دوره‌های زندگی او را با بررسی آثار، مطالعه کرده باشد. (که البته معمولاً این رخداد در دانشگاه و زیر نظر استاد امکان پذیر است.)

سؤال ۲۰۷: منبع: مکتب‌های ادبی جلد دوم - رضا سید حسینی - تعداد صفحات ۲ جلد: ۱۱۶۱ - سؤال مربوط به صفحه‌ی ۶۶۶ این سؤال و جملات آن ترکیبی از مرجع بالا و تاریخ تئاتر جهان - جلد ۳ - صفحه ۱۳۷ است. این سؤال هم تخصصی‌تر از حد داوطلبان مقطع کارشناسی.

سؤال ۲۰۸: منبع: تاریخ تئاتر جهان - جلد ۲ - صفحه ۷۲. سؤال بسیار سخت است و نگرشی جز به بازیگری و کارگردانی مبحث تئاتر شرق دارد. داوطلب مقطع کارشناسی معمولاً ویژگی کلی یک مبحث را فرامی‌گیرد در حالی که سؤال، جزئیات تخصصی تصویرسازی تئاتر ژاپن را در نظر گرفته است. این سؤال حتی برای داوطلبان کارشناسی ارشد نیز سؤال سختی است.

سؤال ۲۰۹: منبع: تاریخ سینما - دیوید بوردول - تعداد صفحات: ۷۵۰ صفحه. سؤال عین جمله صفحه‌ی ۴۵۱ از این کتاب است. اگر طراح گرامی می‌دانست. (و در این رشته تحصیل کرده بود) که یکی از ویژگی‌های همیشگی تدوین موازی در آثار هیچکاک، تعلیق و اضطراب است این گزینه را در کنار پاسخ مورد علاقه‌اش قرار نمی‌داد در ضمن داوطلب باید به همه‌ی فیلم‌های کارگردانان و ویژگی‌های فنی فیلم‌های آنان آگاهی داشته باشد.

سؤال ۲۱۰: منبع: تاریخ سینما - دیوید بوردول - صفحه ۱۷۹ عین جمله‌ی پاراگراف سوم. این سؤال از نمونه سؤال‌های سخت و تخصصی سینما است. به‌طور کلی بخش انواع مونتاژ در سبک‌های مختلف و ساختارشناسی آن نیاز به تحصیلات دانشگاهی دارد و مربوط به مقطع کارشناسی ارشد است.

سؤال ۲۱۱: منبع: نامشخص - به ظاهر مربوط به اطلاعات عمومی است اما در مقطع کارشناسی ارشد. معمولاً در مقطع کارشناسی از مبحث سینمای ایران سؤال‌هایی در حد اطلاعات عمومی مطرح می‌شد. اما این بار طراح، سؤالی ساختاری و فنی مطرح کرده است. از آنجایی که در اکثر هنرستان‌های ایران کلاس‌های ساختارشناسی سینمای ایران برگزار می‌شود، داوطلب با رفتن به هنرستان می‌تواند به این سؤال پاسخ دهد و ویژگی‌های فنی سینمای کشورش را بدون آموزش دانشگاهی بشناسد.

سؤال ۲۱۲: منبع: تاریخ سینما - بوردول - صفحه ۲۳۳ - توضیحات زیرنویس عکس ۸-۲۲ این سؤال مربوط به مبحث سینمای انتزاعی - دادا ئیسم در کارشناسی ارشد است.

سؤال ۲۱۳: منبع: تاریخ سینما - بوردول - صفحه ۵۶۳ - پاراگراف ۲ - عین جمله بازهم داوطلب باید جمله به جمله‌ی این کتاب ۷۵۰ صفحه‌ای را حفظ باشد و ویژگی‌های کارگردانان معروف دنیا (حداقل ۳۰) کارگردان را از این کتاب مطالعه کند تا شاید بتواند به بعضی سؤال‌ها پاسخ دهد. شاید هم اصلاً از این کتاب سؤالی مطرح نشود چون سازمان سنجش برای این درس کتابی معرفی نکرده است.

سؤال ۲۱۴: منبع: تاریخ سینما - بوردول - صفحه ۱۴۳ پاراگراف ۴ عین جمله. از جمله سؤال‌های متوسط سخت که با دقت در نوع سؤال نیز می‌توان به آن پاسخ داد.

- سؤال ۲۱۵: منبع: تاریخ سینما- بوردول صفحه ۵۲۰- خط آخر صفحه- عین جمله.

سؤال بسیار بسیار سخت این آزمون است. در این سؤال هم داوطلب علاوه بر اطلاعات عمومی و کلی در باره فیلم سازان باید اطلاعات جزئی و خاص از فیلم های فیلم سازان نیز داشته باشد. (که معمولاً این اطلاعات وسیع در دانشگاه تکمیل می شود). حال به نظر شما داوطلب ۱۸ ساله این مقطع اگر حداقل ۱۰ فیلم از ۳۰ کارگردان معروف دنیا را جز به جز بشناسد می تواند دقیقاً به همان جمله ای که در این مرجع وجود دارد برسد؟

- سؤال ۲۱۶ تا ۲۲۰: هنگامی که به بخش تصویری می رسیم طرح سؤال ها، منطقی تر می شود. در این قسمت بیش تر خلاقیت، هوش و درک و دریافت داوطلب ارزش یابی می شود. در این بخش منطقی ترین سؤال های نمایشی ۹۱ دیده می شود.

و در انتها اگر داوطلبی با دسترسی به این همه منبع و از همه مهمتر با سواد و درک خود (بدون آموزش) بتواند به سؤالات نمایشی امسال پاسخ دهد، چه نیازی به این رقابت فشرده و رفتن به دانشگاه دارد و اگر هم به دانشگاه برود میزان توقع او از دانشگاه چه اندازه خواهد بود؟

پیروز باشید!

افسانه نسل شریف